

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 160 Lei

MÂNTUIREA PRIN POCĂINȚĂ

— Gânduri și datorii în apropierea Nașterii Domnului —

În raport cu alte religii și concepții de viață, creștinismul se arată străbătut de un nestăvilit elan de viață, este o religie vie. Viața, activitatea, dinamismul sunt note caracteristice ale creștinismului, toate, aplicate în lupta pentru îndeplinirea unui țel etern: biruința totală a binelui asupra răului, instaurarea împărăției lui Dumnezeu „precum în cer așa și pe pământ“.

Pentru fiecare individ, pentru fiecare generație de creștini, credința în Iisus Hristos este un indemn la luptă pentru a dobândi mântuirea.

Mântuirea, adică împăcarea între Dumnezeu și om și trăirea în comuniune, este țelul final la realizarea căruia tind toate silințele creștinismului. Străduințele către mântuire se desvoltă în istorie. Creștinismul nu este altceva decât desfășurarea operei de mântuire în lume, desfășurare ce nu cunoaște încetare, este mereu vie până la sfârșitul veacurilor.

Firă omenească, natura întreagă, este în așa fel întocmită, că are în sine o nepotolită sete, cere ca zi de zi, moment de moment, opera de mântuire să se săvârșească asupra ei. Această acțiune nu încetează niciodată, continuă veșnic, nevăzut prin Iisus Hristos Mântuitorul și văzut prin Biserică.

Prin întruparea și jertfa universală a Fiului lui Dumnezeu, s'ar putea spune, s'a mântuit întreaga omenire, din toate timpurile, de ce să mai fie necesară și în zilele noastre lupta și strădania pentru mântuire?...

Iisus Hristos prin jertfa Sa, adusă pentru mântuire a tuturor, de totdeauna, a înfrânt odată pentru veșnicie puterea vrăjmașului, a sfărâmat lanțurile ce țineau creatura în robie, dar, prin aceasta, n'a silit pe nimeni să-și scuture lanțurile rupte, n'a obligat pe nimeni să-și părăsească starea de rob, să profite de har și libertate. Omului i-s'a dat libertatea, o are și acum, de a se folosi de jertfa lui Iisus și a-se mântui sau de a nu o lua în seamă și a rămâne departe de Dumnezeu.

Voința de mântuire, de a fi părtași binefaceri-

lor jertfei îndeamnă și determină la fapte, la îndepărtarea jugului și a lanțurilor sfărâmate, la luptă contra răului din noi și din lume.

Înainte de întrupare, biruința omului asupra răului era imposibilă. Iisus a adus posibilitatea izbânzii, a dat chezașia triumfului. Lupta este grea, depășește puterile omului natural, dar nu covârșește forțele omului duhovnicesc, care cu ajutorul harului divin, revărsat peste puterile sale proprii, poate birui răul, se poate mântui. Posibilitatea, chezașia, mântuirii ne-a dat-o Hristos; realizarea, împlinirea ei revine în bună parte puterilor noastre proprii, este total condiționată de conlucrarea cu harul.

Luptând împotriva răului, ne apropiem de Dumnezeu, ajungem în comuniune cu El, ne mântuim pășind pe puntea aruncată nouă prin jertfa lui Iisus Hristos. Lupta pentru mântuire este sensul viețuirii noastre și prin aceasta necesară.

Asupra mijloacelor mântuirii științele teologice creștine nu cad de acord. Unii cred a fi de absolută trebuință, numai îndreptarea morală a omului; alții spun că-i de ajuns numai satisfacerea demnității divine jignite, împlinirea dreptății lui Dumnezeu.

Aceste două păreri sunt adevărate dar incomplete, fiecare dintre ele cuprinde un aspect — dar numai unul — al acțiunii de mântuire; prima are în vedere numai împăcarea omului cu Dumnezeu, cea de a doua numai împăcarea lui Dumnezeu cu omul. Adevărul întreg stă în încheierea ambelor momente într'o acțiune unică prin care să se împace și Dumnezeu cu omul și omul cu Dumnezeu, realizând prin aceasta în chip desăvârșit mântuirea.

Mântuirea cere contribuția liberă a omului, să vrea să se apropie de Dumnezeu, să părăsească lumea, răul, să treacă printr'o transformare, înnoire a ființei, să trăiască un adânc proces sufletec, să se pocăiască.

Încă din momentul căderii în păcat omul a fost solicitat de către Dumnezeu la mântuire. Sfintele Scripturi mărturisind aceasta ne indică în același timp

pocăința, drept mijloc pentru mântuire, ca o acțiune ce face posibilă, în sine, atât împăcarea lui Dumnezeu cu omul, cât și împăcarea omului cu Dumnezeu. Cuvântul lui Dumnezeu către protopărinți, în rai, după călcarea poruncii, cuprinde un indemn la căință, spre lepădarea de păcat pentru a obține iertarea, dar acest indemn nu-i înțeles, primii oameni nu vor să se căiască, ci se justifică, dând vina fiecărei pe altul, atribuindu-o, aproape, Creatorului. Blesstemul și pedeapsa urmează numai după păcătoșii au lăsat să treacă momentul, ocazia pocăinței. Profeții, bărbați luminați și cunoscători ai voinței divine nu încetează a arată poporului evreu că Dumnezeu nu vrea dela el jertfe și rituri, ci duh umilit, inimă înfrântă și smerită, întoarcere, lepădare de păcat, pocăință ca singur mijloc pentru îndreptare.

„Lepădați dela voi toate păcatele voastre cu care ați greșit și vă faceți o inimă nouă și un duh nou. De ce să muriți voi casa lui Israil? Căci eu nu voiesc moartea celui ce moare..., întoarceți-vă deci și trăiți“.

„Precum este adevărat că eu sunt viu, tot așa-i de adevărat că eu nu voiesc moartea păcătosului ci ca păcătosul să se întoarcă și să fie viu“. Aceasta o cere Dumnezeu, fiilor lui Israil, prin gura profetului Iezechiel.

Ioan Botezătorul, puntea de legătură dintre Vechi și Noua Lege, nu contenește cu chemarea oamenilor la pocăință.

Iisus Hristos, a venit în lume să cheme păcătoși la pocăință. Mântuitorul și Apostolii, prin cuvânt și faptă, stau în fața noroadelor, un cald indemn spre pocăință.

Pildele lui Iisus, cele mai atrăgătoare prin frumusețea și dramatismul lor, sunt o chemare plină de dragoste adresată omului păcătos de a se întoarce, de a se împăca, prin pocăință cu Dumnezeu. Pilda Fiului risipitor este un elocvent exemplu despre aceasta.

Intreagă, Sfânta Scriptură, este o chemare, glasul lui Dumnezeu, adresat oamenilor să se întoarcă, să se lapede de păcat, să se pocăiască. Sfânta Scriptură — cuvântul lui Dumnezeu — arată mijlocul, drumul mântuirii — pocăința — ; dragostea lui Dumnezeu solicită dragostea oamenilor.

Intre Dumnezeu și oameni stă păcatul. Păcatul face pe om surd la chemarea divină, împiedecă întoarcerea, îndeamnă pe om să nu primească dragostea oferită, să refuze dragostea solicitată.

Pocăința înfrânge păcatul, înlătură obstacolul dintre chemare și întoarcere, dintre dragostea divină și dragostea oamenilor, rodește unirea, comuniunea dintre Dumnezeu și om, mântuește.

Cum realizează pocăința împăcarea dintre Dumnezeu și om, dintre om și Dumnezeu?

„Dumnezeu este dragoste“, ne învață apostolul

Ioan, cu Dumnezeu — dragostea — numai prin dragoste ne putem împăca, prin dragoste putem comunica. Dumnezeu cere dragoste, ne spune fiecare pagină a Sfintei Scripturi, dreptatea și satisfacerea dreptății impun ca dragostei lui Dumnezeu să i-se răspundă tot cu dragoste.

Prin pocăință omul se leapădă de propria sa ființă, roaba păcatului, se desparte și se leapădă de păcat, de iubirea nedreaptă a creaturilor, urește păcatul și se întoarce către Binele său suprem, către Dumnezeu. Lui îi închină toată ființa sa renăscută, reînnoită, către Dumnezeu își îndreaptă toată dragostea sa. Omul pocăit iubește numai pe Dumnezeu, pe nimeni altul, răspunde dragostei cu dragoste. Prin dragoste — motivul și dinamismul pocăinței — Dumnezeu se împacă cu omul, iar omul, prin lepădarea de păcat, prin întoarcerea către bine, se împacă cu Dumnezeu.

Pocăința impune creștinului o anumită atitudine în viață, atitudine din care isvorește liniștea și fericirea, atitudinea față de suferință. Păcatul aduce suferință. În pocăință, omul primește cu răbdare și de bună voie suferința privindu-o ca o meritată pedeapsă, prin care dă satisfacție dreptății divine, jignită prin păcat, ca un foc curățitor, o răscumpărare din păcat. Aceasta concepție provoacă o stare sufletească de detașare, de rupere de lume, de lepădare de păcat, de reîntoarcere către Dumnezeu, duce la împăcarea omului cu Dumnezeu, realizând al doilea aspect al mântuirii.

În felul acesta pocăința „este o jertfă deplină a omului suficientă pentru satisfacerea dreptății lui Dumnezeu, pentru milostivirea dreptei mâini dumnezeiești. Ea îl face milostiv pe Dumnezeu pentru că să ridice pedeapsa pentru păcat. Ca exprimare evidentă a unei asemenea pocăinți, plăcută lui Dumnezeu, este suportarea benevolă a suferințelor, ca o hotărâre dreaptă dumnezeiască pentru păcate“ (P. Svetlov).

Drumul pocăinței conține trei momente: recunoașterea și mărturisirea păcatului împreună cu părerea de rău, cu căință pentru păcat; dorința de a se lepăda de păcat și hotărârea de a nu mai păcătui legată de al treilea moment; convingerea despre posibilitatea eliberării de rău și nădejdea că mila lui Dumnezeu va aduce iertarea.

Pocăința reprezintă biruința, triumful în lupta cu păcatul, cu răul din noi și din lume. Pentru a o realiza se cere strădanie, trudă care angrenează toate forțele sufletului omenesc: minte, inimă, voință. Mintea ne arată urâciunea păcatului, dând noțiunea adevărată de bine; inima ne împinge către acest bine, ne atașează de el și ne face să-l iușim mai presus decât toate în nădejdea că-l vom putea obține pentru noi; voința aduce aportul stăruinței și al acțiunii în vederea împlinirii binelui.

Omul, singur cu puterile sale, n'a p

În întregime și adevărat acest proces sufletesc. A venit harul divin și s'a revărsat peste capacitățile omului rodind adevărata pocăință, mântuirea.

Harul se pogoară mai ales în Sfintele Taine. Adevărata pocăință, biruința asupra răului se trăiește în sf. Taină a pocăinței care aduce iertarea păcatelor, redobândirea grației, împăcarea cu Dumnezeu, pregătind sufletul pentru cea mai sublimă dintre toate tainele: Sf. Taină a Cuminecăturii, în care, tainic, se realizează unirea omului cu Dumnezeu.

Nu luptăm singuri. În și prin Biserică Hristos este pururea lângă noi, harul divin ne ajută.

Lupta noastră este o luptă spirituală. Pentru a birui eforturile noastre trebuie să se desfășoare într'un mediu spiritual, într'un climat duhovnicesc. Biserica oferă creștinului un desăvârșit mediu spiritual; ea are forța de a reînvi puterile spirituale. Dacă nu folosim ajutorul duhovnicesc al Bisericii pierdem lupta, nu ne mântuim.

Pentru zilele noastre, zile triste de sbucium și durere, concepția creștină, mijlocită prin pocăință, că suferințele sunt drepte urmări ale păcatelor, că în suferință sufletul renaște curățându-se de păcat și se întoarce către Dumnezeu, este izvor de putere și de mângâiere. Trăim vremuri și evenimente care îndeamnă la întoarcere către Dumnezeu. Împăcarea cu Divinitatea este o necesitate adânc simțită.

Biserica așteaptă și primește cu mult drag la sânul său cât mai multe suflete pentru a le da alinare și întărire.

Glasul lui Dumnezeu cheamă azi cu mai multă căldură pe omul nefericit la Sine. Dumnezeu ne cere dragoste, ne îndeamnă la pocăință.

Toată truda s'o depunem să auzim și să ascultăm noi, să facem auzit și ascultat glasul lui Dumnezeu în lume, de cât mai mulți, de toți oamenii, căci toți suntem păcătoși, toți suferim, toți avem nevoie de mântuire.

Toți creștinii, vârstnici și tineri, bogați și săraci, învățați și neînvățați trebuie să ne apropiem de Dumnezeu, să dorim mântuirea. Să căutăm mântuirea acolo unde o putem găsi, în Biserică, prin Sfintele Taine a Pocăinței și a Cuminecăturii.

Acum suntem în post, în postul Nașterii Domnului, și ne pregătim pentru a trăi cum se cuvine praznicul împăcării cu Dumnezeu, sărbătoarea păcii între cer și pământ, a păcii între oameni.

Postul este o armă a Bisericii, o concentrare de forțe la obiectivul etern: mântuirea. Postul realizează un maximum de încordare, de dinamism, de activitate creștină în care se împletesc: înfrânarea — curățenia trupului și a sufletului — rugăciunea, smerenia și fapta bună.

Postul întărit cu puterile Sfintelor Taine — Pocăința: curățire și împăcare — Cuminecătura — izvor de viață veșnică — oferă cel mai prielnic climat —

mediul spiritual prin excelență — în care omul trăiește în comuniune cu Dumnezeu, se pocăiește, se împacă, se mântue.

Calea pocăinței este drumul cel mai scurt pentru a ajunge la mântuire, la Dumnezeu. Timpul postului este cel mai prielnic pocăinței și pregătirii pentru sărbători.

Prof. I. Ageu

Jugul lui Hristos

Viața omenească este asemenea unui car, la care oamenii se înhamă și se trudesc să o facă cât mai ușoară și mai plăcută. Jugul ei devine cu atât mai greu, cu cât îl purtăm fără ajutorul lui Dumnezeu. De aceea zice Mântuitorul: „Luați jugul meu peste voi și vă învățați dela Mine... că jugul meu este bun și sarcina mea ușoară“ (Mt. XI, 29—30). Iar cei ce se înjugă cu Hristos, toate le pot câte le voesc, căci El îi întărește (Filip. 4, 13).

Iată pentru ce, cu cât drumul vieții devine mai greoi, cum e cel de azi îndeosebi, cu atât omenirea are nevoie de ajutorul lui Hristos. „Iar câți l-au primit pre dânsul, le-a dat lor putere ca să se facă fiii ai lui Dumnezeu, celor ce cred întru numele lui“ (In. 1, 12). „Toată grija voastră aruncând spre dânsul, că acela se grijește pentru voi“, spune sf. ap. Petru. Dacă Mântuitorul ar fi știut că jugul său e prea greu de purtat, nu l'ar fi dat, căci El a venit nu să ne îngreuneze viața, ci să ne-o ușureze. Creștinismul nu cere stingerea vieții, ci surplusul de viață spirituală prin sacrificiu. „Când ai pe Iisus cu tine ești fericit și în pustie, iar când nu-l ai, poți fi profund nefericit chiar în cel mai civilizat centru al lumii“ (Al. Lascarov Moldovanu).

Cu adevărat viața este o luptă, dar o luptă nu pentru câștigarea celor materiale și trecătoare, ci pentru cele spirituale și veșnice. Armele lui Hristos nu sunt materiale, ci spirituale. El însuși în lupta pentru câștigarea sufletelor omenești, nu a făcut uz de arme materiale și ucigătoare, ci de arme spirituale și divine. În loc de ură a cerut iubire, în loc de răzbunare, iertare și în loc de robie, libertate și dreptate. Cu aceste arme a biruit și tot ele vor rămâne deapaururi cheazășia unei păci și fraternități omenești durabile și neschimbabile.

Jugul lui Hristos este virtutea. Virtutea în creștinism înseamnă: sacrificiu, lepădarea de sine, renaștere launtrică, spiritualizare, identificarea eului nostru cu idealul moral. Virtutea cere o înmădiere spre ceva mai înalt, o apropiere de binele însuși, de adevăr, de frumos.

Nimic pe pământ nu-și are scopul în sine, totul este făcut pentru scopuri mai înalte; însuși omul e pe pământ numai pentru a preamări pe Dumnezeu și a se pregăti pentru veșnicie. Cel care ne-a des-

chis calea și ne-a lăsat mijloacele necesare pentru înălțarea spre împărăția lui Dumnezeu, a fost Mântuitorul Hristos. El s'a făcut călăuză noastră prin viața și exemplul Său, și prin învățătura sa divină. Pentru aceasta, numele Său a devenit mai presus decât tot numele; frumusețea desăvârșirii divine, mila cea nemărginită; dragostea cea negrăită; zidirea celor de sus; răscumpărătorul celor de jos; nădejdea cea dela moarte și viața cea după moarte.

„Eu sunt calea, adevărul și viața”, zice Mântuitorul. „Cela ce crede întru Mine, are viață veșnică”.

Adevărata înțelepciune omenească nu stă în aceea, ca să descopere toate tainele vieții, a cerului și a pământului, ci în aceea de a descoperi scopul vieții omenești, de a descoperi voia lui Dumnezeu și a o urma.

Lepădarea de sine și de tot ce e păcătos și trecător cere Mântuitorul. „Nu iubiți lumea — spune sf. ap. Ioan — căci lumea trece și pofta ei, iar cel ce face voia lui Dumnezeu petrece în veac” (I In. 2, 17).

„Lumea făgăduiește puțin; ceea ce făgăduiește însă, este vremelnic și degrab trecător; cu toate acestea oamenii îi slujesc ca niște robi”.

„Eu — spune Mântuitorul — posed și făgăduiesc bunătați înalte și veșnice, însă inima muritorilor rămân rece față de ele... Ei însă adesea se înșeală în speranțele lor, pe când făgăduințele Mele sunt nemincinoase pentru cei ce-și pun nădejdea în Mine”. „Ce am făgăduit am să dau, ce am spus voiți împlini dacă cineva îmi va rămâne credincios până la moarte” (Toma de Kempis).

Omul e liber să se poarte cum îi place, să creadă sau să nu creadă, să vină la Biserică sau să nu vină. El poate să se abată și în dreapta și în stânga și să se învârtască în toate părțile. El singur își croiește drumul vieții, dar fericirea călătoriei lui va fi numai atunci sigură și plină de progres dacă această cale coincide cu calea voii lui Dumnezeu.

Calea vieții creștine e calea lui Hristos. Calea creștinului, e calea crucii. Calea mântuirii, e calea Bisericii.

Și fiindcă omenirea de azi a luat un alt jug decât cel dat nouă de Mântuitorul Hristos, ajungând în această vale a plângerii și a suferinții, glasul salvator al Mântuitorului răsună și îi spune: „Nu vă înjugați întru alt jug... ci luați jugul Meu peste voi, că jugul meu este bun și sarcina mea ușoară”.

Pr. ot Marin Sfetcu

Abonați și răspândiți „Calea Mântuirii”, cea mai instructivă foaie de zidire sufletească pentru popor. Trimiteți abonamentul pe 1945, fără nicio amânare.

„Impărăți-va Domnul în veac”

Ne întrebăm dacă mai este timp de gândit, dacă nu e prea târziu a plănui pe calea scrisului scoaterea la lumină a unui adevăr creștin, cântat de repetate ori în sfințele biserici.

Domnul va împărăți în veac. Slăbiciunea firii noastre va trece; peste convingerile și păreriile vremelnice rămâne sămânța veșniciei. O avem în noi, „eternitatea locuiește în voi, căci în ea este credință”. Drumul credinții este drumul trăirii în Iisus Hristos. Și Doamne, câte poticniri nu sunt în drumul vieții! Când vrei să mergi mai liniștit, atunci încercări și ispite îți topesc elanul sau te doboară. Abia atunci Domnul se înalță pe raza veșniciei. Ți-a părut că ajunge mărturisirea de credință. N'ai știut că dela credință este departe până la iubire, dela iubirea, care începe, la iubirea ajunsă la desăvârșire, totașa de departe.

Convingerea devine puternică și lucrează într'un anumit fel asupra gândirii, asupra voinții libere și asupra faptelor de fiecare zi. Incopcierea repetată a faptelor este baza existenței. Impărat slăvit e Domnul, trăirea ne este în imperiul Lui, superior și veșnic. Există o viață pe pământ, demnă de om și demnă de Dumnezeu, creiată de Iisus Hristos. Nu este de ajuns s'o propovăduim, trebuie trăită. Să simți purificarea trupului prin dilatarea inimii.

Pentru acest drum, azi să nu uităm că trebuie să avem în fața noastră poporul. Poporul așa cum este, să-l iubim, după exemplul Domnului Iisus. Ne-am luat un jug pe care vremile l-au transformat în nenorocire: să fim ai poporului.

Iisus Hristos n'a avut decât această cauză de nenorocire: a fost popular. Avea Domnul un drum de înălțare. Dacă ar fi lăsat la o parte din acest drum, poporul, ar fi rămas necontestat până azi pe tronul Său. Nimeni nu ar fi deschis Evanghelia decât pentru a-L preamări și nu i-ar pronunța numele decât pentru a-L lăuda. Până și minunile i s'ar socoti drept fapte de ajutorare, pline de iubire.

Dar nu mai avem pe Moise, care în fulgere și tunete primește legea în fața unui popor îngrozit; nu mai este Ilie, care face din bolta cerească o căldare, sau care coboară focul pentru a omorî pe cei necredincioși; este o mână care atinge ochi orbilor pentru a le da vederea, care vindecă ciungii și ologii, care scoală din morți un fiu pentru a-l reda mamei, care vindecă leproșii și nu lasă decât o singură dată și atunci sub impresia morții, ca ceriul și pământul prin neorânduiala lor, să-i fie mărturie.

Iisus s'a manifestat ca om desăvârșit, blând și smerit. Această atitudine nu l-a împiedecat de a face din persoana Lui modelul desăvârșit al celor mai iluștri învățați și al celor mai mari legiuitori.

Biserica noastră a fost și va rămâne a poporului. Domnul va împărăți în veac. Dreptatea, mila și credincioșia sunt virtuți, cari abia deacum înainte vor începe să-și dea roadele.

Este deajuns să cunoaștem starea în care se găsește poporul, pentru a recunoaște că trăim sub zodia cuvintelor Mântuitorului: „Milă voiesc iar nu jertfă“. Incadrați în viața nouă nouă prin faptul că n'a fost trăită — privim înălțimea și eternitatea concepțiilor de viață, cari ne îndreptătesc a crede și a munci pentru ca Domnul să rămână împărat al sufletelor, împărat veșnic al poporului credincios. Aceasta nu pentru binele nostru personal, ci pentru a lui izbăvire. Pentru aceasta nu e târziu niciodată, căci Domnul Iisus este cel ce face să crească sămânța noastră.

Teofan

Biserica în noul orizont social

(Fragment)

...Trebue să accentuăm că creștinismul a biruit lumea într-o luptă a libertății împotriva teroarei. Nu a fost pe lume concepție care să fi adus mai multe jertfe, care să fi afirmat mai neînduplecat și mai statornic dreptul sufletului de a se decide liber, împotriva forței constrângătoare. Convertirea fiecărui suflet s'a făcut prin trezirea lui la libertate, prin puterea ce i s'a dat de-a lupta împotriva oricărei constrângeri ulterioare, pentru a-și afirma credința sa. Și astăzi lucrurile stau la fel. Nu poate fi mântuit nici un suflet fără actualizarea la maximum a libertății sale. Nu e vorba de creștinismul călduț, inert, moștenit, al mulțimii. Ci de creștinismul hotărît, consecvent, iradiator, al eroilor credinței. Creștinul deplin trebue să lupte împotriva mediului ca să-și afirme și salveze credința.

Nu s'a văzut încă pe lume om mântuit, fără să fi fost eliberat în interiorul lui de orice constrângere. Creștinismul mântuiește pe om eliberându-l, sau îl eliberează mântuindu-l. El nu primește și nu poate primi oameni sclavi. Sau oamenii sclavi nu-l pot primi pe el. Creștinismul nu are nici un interes ca o forță seculară să-i robească întâi pe oameni și apoi să-i predea lui. Deaceia e o aberație pentru un preot să creadă că creștinismul are lipsă să se razime pe regimuri dictatoriale pentru a se menține. Preoți cari cugetă astfel au căzut dela înțelegerea și dela ardoarea înaltă și pură a misiunii spirituale, răzimându-se slăbănog pe forța seculară ilustrată prin ideea „Marelui Inchizitor“.

Desigur creștinismul nu aprobă anarhia socială, când susține atât de fervent libertatea omului. Pune prin această margină libertății? Nu, ci fixează criteriul de care trebuie să țină seamă libertatea, dacă

nu vrea să se primejduiască pe ea însăși. În direcție spirituală, libertatea poate să se manifeste fără margini, omul poate crește până la Dumnezeu. Nici o piedică nu-l oprește. Pe plan social însă, creștinismul fixează drept normă că libertatea trebue să se autolimiteze în manifestările ei, sau să fie limitată de principiul de-a nu face cineva nimic din ceea ce poate aduce suprimarea libertății altora, sau a colectivității sociale.

Voința mea de libertate trebue fie în același timp voința de a menține libertatea tuturor, Manifestările libertății mele să nu ducă la anarhie sau la dictatură, adică la anularea libertății semenilor mei. Cu alte cuvinte, fiecare trebue să vrea nu numai o libertate a persoanei proprii, ci-a întregii societăți.

Preotul deci ca învățător al poporului, ca apărător al fiilor lui Dumnezeu în silințele de-a se elibera de stihiele răului trebue să susțină libertatea, dar o libertate care nu stingherește pe a altora, ci promovează pe a tuturor.

Dar ce îndatoriri impune preotului izbucnirea cantimporană a dorului comun după dreptate și frățietate socială? El trebue să ajute în general la împlinirea acestui dor, care e unul din cele mai adânci, mai mari și mai frumoase doruri ale umanității. Iar în ce priveaște purtarea lui, să se conformeze cât mai desăvârșit cu această aspirație omenească. Azi preotul trebue să învioreze la maximum înțelesul de Părinte al misiunii sale. Părinte nu e mai puțin decât frate, ci mai mult. Deci să actualizeze în raporturile sale cu credincioșii tot ce cuprinde ideea de frate, trecând chiar dincolo de ea. Frate la muncă, frate la durere, frate la povară, frate la suflet. Dar frate care găsește în sine puterea de a-l ridica pe credincios din durere, din necaz, din greutate, adică Părinte. Fratele împarte egal, frățeste, cu altul bunurile. Părintele se sacrifică pentru copil. Am intrat într-o epocă ce va impune preoților să devină mai evanghelici ca oricând.

„Tel. Român“

D. Staniloae

Despre ce să predicăm?

În *Duminea dinaintea Nașterii Domnului* (24 Decembrie 1944) vom vorbi despre LITURGHIA CREDINCIOȘILOR XI: RUGĂCIUNILE DE MULȚUMIRE DUPĂ ÎMPĂRTĂȘIRE. SFÂRȘITUL SF. LITURGHIL.

Prin împărtășirea slujitorilor și a credincioșilor cu Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, dumnezeiasca slujbă a sf. noastre Liturghii și-a atins scopul ei. Hristos, Fiul lui Dumnezeu, s'a coborât cu Trupul Său în noi, ca și într'un mormânt, ne-a curățit, ne-a unit și ne-a înviat împreună cu El spre o nouă viață, mai sfântă și mai bine plăcută Lui.

Cum această unire cu Hristos în sf. Împărtășire închipuie însăș înmormântarea și învierea Lui, și cum

după această înviere a urmat la patruzeci de zile înălțarea Sa la cer, din acest motiv și ceea ce se va plini de aci înainte în lucrarea sf. noastre Liturghii, ne va aduce aminte de această măreață întâmplare din viața pământească a Fiului lui Dumnezeu, precum și de alte întâmplări cari i-au premers sau au însoțit arătarea ei minunată. Rugăciunile și cântările cu cari se tâlmăcesc aceste întâmplări din viața Mântuitorului nostru Iisus Hristos, au însă în cuprinsul lor și un pronunțat caracter de mulțumită lui Dumnezeu, pentru învrednicirea de care ne-a făcut părtași prin împărțășirea cu Trupul și Sângele Fiului Său. Din acest motiv toate aceste rugăciuni au și primit, în lucrarea sf. noastre Liturghii, numirea de *rugăciuni de mulțumire de după Împărțășire*.

Inceputul lor preotul îl face îndată după ce a terminat cu împărțășirea credincioșilor, sau, dacă nu a avut de împărțășit, îndată după cântarea: „*Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Doamnei.*„, când el binecuvântă poporul cu sf. Potir și zice cu glas înălțat: „*Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta*“. Cu aceste cuvinte ale psalmistului David (Ps. 27, 12), el cere dela Dumnezeu ca să măntuiască și să binecuvinteze poporul Său, pe care, prin trimiterea în lume a Fiului Său și prin jefa Lui de pe crucea Golgotei, l-a făcut iarăși moștenire a Sa.

Ca răspuns la această invocare a slujitorului sf. Liturghii, credincioșii încep să cânte, în semn de mulțumită, dimpreună cu cântăreții: „*Văzut-am lumina cea adevărată. Primit-am Duhul cel ceresc. Aflat-am credința cea adevărată, nedespărțitei Treimi închinându-ne, că aceasta ne-a măntuit pre noi*“. Cântarea aceasta, luată din stihurile dela stihovna vecernici Cincizecimii, înșiră în cuprinsul ei darurile măntuirii plinite de Fiul lui Dumnezeu, precum și binefacerile nesfârșite pe cari sf. Liturghie le revarsă mereu în sufletele noastre. După unii tâlcuitori, în timpurile vechi, această cântare era intonată în Dumineca Rusaliilor de către noii botezați, îndată după primirea sf. Botez, preamărind în acest chip darurile dobândite prin mijlocirea lui. Cum însă aceste daruri, adică: lumina Evangheliei lui Hristos, revărsarea Duhului ceresc și credința cea adevărată, sunt tot atâtea binefaceri pe cari sf. Liturghie le lucrează în sufletele noastre, din acest motiv și noi le înșirăm cu inima bucuroasă atunci când preotul cere dela Dumnezeu ca să ne măntuiască și să ne binecuvinteze ca pe niște adevărați moștenitori ai Săi.

În timp ce poporul cântă acest imn de mulțumire lui Dumnezeu, preotul așează sf. Potir pe sf. Prestol, îl cădește de trei ori și zice în taină: „*Înălță-te peste ceruri, Dumnezeule, și peste tot pământul să strălucească mărirea Ta*“. Ia apoi cu mâna stângă acoperemintile cu Discul și steaua și le ridică la frunte, iar cu cea dreaptă ia sf. Potir și venind în

mijlocul ușilor împărătești, zice în taină: „*Binecuvântat este Dumnezeul nostru*“, iar cu glasul înălțat: „*Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor*“. Din ușile împărătești el se îndreaptă spre Proscomidier, și după ce așează aci sf. Potir și celelalte, le tămăiază de trei ori, în timp ce poporul cântă iarăși în semn de mulțumire: „*Să se umple gurile noastre de lauda Ta, Doamne, ca să laudăm mărirea Ta. Că ne-ai învrednicit pre noi să ne împărțășim cu sfințele, dumnezeieștile, nemuritoarele, precuratele și de viață făcătoare Tale Taine. Întărește-ne pre noi întru sfințenia Ta, toată ziua să ne învățăm dreptatea Ta. Aliluia. Aliluia. Aliluia*“.

Toate aceste lucrări săvârșite de preot îndată după împărțășirea credincioșilor, simbolizează, — după cum am mai spus, — anumite întâmplări în legătură cu înălțarea Mântuitorului la cer, sau însăși această ultimă minune din viața Sa pământească. Binecuvântarea preotului făcută cu sf. Potir atunci când rostește cuvintele: „*Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta*“, ne aduce aminte de binecuvântarea dată sf. Apostoli de către Mântuitorul nostru Iisus Hristos, înainte de înălțarea Sa la cer. Apoi, arătarea dumnezeieștilor Daruri către popor, în momentul când preotul rostește cuvintele: „*Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor*“, însemnează cea din urmă arătare a Mântuitorului, făcută Apostolilor Săi după scularea Sa din morți. Transportarea și așezarea sfințelilor pe sf. Proscomidier, simbolizează însăși înălțarea Sa la cer, iar ultima tămăiere a lor, ne amintește de Darul Duhului Sfânt pe care l-au primit sf. Apostoli prin în-suflare după minunata Sa înviere din morți.

Dar nu numai lucrările săvârșite de preot după împărțășirea credincioșilor, ci și cuvintele cu cari el însoțește aceste lucrări, au un tâlc deosebit în cuprinsul sf. noastre Liturghii. Așa de pildă, cuvintele tainice „*Înălță-te peste ceruri, Dumnezeule...*“ ne arată prin ele înșile că e vorba aci de un act care simbolizează însăși înălțarea Mântuitorului la cer. Iar continuarea acestora: „*Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor*“, ne aduce aminte de făgăduința făcută de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, că El va fi cu noi în toate zilele până la sfârșitul veacului (Mt. 28,20). La fel, și cântarea de mulțumire: „*Să se umple gurile noastre de lauda ta Doamne...*“ ne amintește de bucuria cu care sf. Apostoli s'au întors la Ierusalim după înălțare, pentru a aștepta aci împlinirea făgăduinței făcute lor, că le va trimite pe Duhul Sfânt.

Înțelegând deci în acest chip toate aceste cuvinte, ca și lucrările pe cari le însoțesc, să ne închinăm și noi în aceste momente Celui ce se înălță la Tatăl, pentru ca să ne gătească și nouă loc și să fim și noi acolo unde este El (In. 14, 2-3). Să-i cântăm din toată inima noastră cântarea de mulțumire:

după această înviere a urmat la patruzeci de zile înălțarea Sa la cer, din acest motiv și ceea ce se va plini de aci înainte în lucrarea sf. noastre Liturghii, ne va aduce aminte de această măreață întâmplare din viața pământească a Fiului lui Dumnezeu, precum și de alte întâmplări cari i-au premers sau au însoțit arătarea ei minunată. Rugăciunile și cântările cu cari se tâlmăcesc aceste întâmplări din viața Mântuitorului nostru Iisus Hristos, au însă în cuprinsul lor și un pronunțat caracter de mulțumită lui Dumnezeu, pentru învrednicirea de care ne-a făcut părtași prin împărțășirea cu Trupul și Sângele Fiului Său. Din acest motiv toate aceste rugăciuni au și primit, în lucrarea sf. noastre Liturghii, numirea de *rugăciuni de mulțumire de după Împărțășire*.

Inceputul lor preotul îl face îndată după ce a terminat cu împărțășirea credincioșilor, sau, dacă nu a avut de împărțășit, îndată după cântarea: „*Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului...*“, când el binecuvântă poporul cu sf. Potir și zice cu glas înălțat: „*Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta*“. Cu aceste cuvinte ale psalmistului David (Ps. 27, 12), el cere dela Dumnezeu ca să mântuiască și să binecuvinteze poporul Său, pe care, prin trimiterea în lume a Fiului Său și prin jerifa Lui de pe crucea Golgotei, l-a făcut iarăș moștenire a Sa.

Ca răspuns la această invocare a slujitorului sf. Liturghii, credincioșii încep să cânte, în semn de mulțumită, dimpreună cu cântăreții: „*Văzut-am lumina cea adevărată. Primit-am Duhul cel ceresc. Aflat-am credința cea adevărată, nedespărțitei Treimi închinându-ne, că aceasta ne-a mântuit pre noi*“. Cântarea aceasta, luată din stihirile dela stihovna vecernici Cincizecimii, înșiră în cuprinsul ei darurile mântuirii plinite de Fiul lui Dumnezeu, precum și binefacerile nesfârșite pe cari sf. Liturghie le revarsă mereu în sufletele noastre. După unii tâlcuitori, în timpurile vechi, această cântare era intonată în Dumineca Rusaliilor de către noii botezați, îndată după primirea sf. Botez, preamărind în acest chip darurile dobândite prin mijlocirea lui. Cum însă aceste daruri, adică: lumina Evangheliei lui Hristos, revărsarea Duhului ceresc și credința cea adevărată, sunt tot atâtea binefaceri pe cari sf. Liturghie le lucrează în sufletele noastre, din acest motiv și noi le înșirăm cu inima bucuroasă atunci când preotul cere dela Dumnezeu ca să ne mântuiască și să ne binecuvinteze ca pe niște adevărați moștenitori ai Săi.

În timp ce poporul cântă acest imn de mulțumire lui Dumnezeu, preotul așează sf. Potir pe sf. Prestol, îl cădește de trei ori și zice în taină: „*Înalță-te peste ceruri, Dumnezeule, și peste tot pământul să strălucească mărirea Ta*“. Ia apoi cu mâna stângă acoperemintile cu Discul și steaua și le ridică la frunte, iar cu cea dreaptă ia sf. Potir și venind în

mijlocul ușilor împărătești, zice în taină: „*Binecuvântat este Dumnezeul nostru*“, iar cu glasul înălțat: „*Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor*“. Din ușile împărătești el se îndreaptă spre Proscomidier, și după ce așează aci sf. Potir și celelalte, le tămăiază de trei ori, în timp ce poporul cântă iarăș în semn de mulțumire: „*Să se umple gurile noastre de lauda Ta, Doamne, ca să lăudăm mărirea Ta. Că ne-ai învrednicit pre noi să ne împărțășim cu sfințele, dumnezeieștile, nemuritoarele, preacuratele și de viață făcătoarele Tale Taine. Întărește-ne pre noi întru sfințenia Ta, toată ziua să ne învățăm dreptatea Ta. Aliluia. Aliluia. Aliluia*“.

Toate aceste lucrări săvârșite de preot îndată după împărțășirea credincioșilor, simbolizează, — după cum am mai spus, — anumite întâmplări în legătură cu înălțarea Mântuitorului la cer, sau însăș această ultimă minune din viața Sa pământească. Binecuvântarea preotului făcută cu sf. Potir atunci când rostește cuvintele: „*Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta*“, ne aduce aminte de binecuvântarea dată sf. Apostoli de către Mântuitorul nostru Iisus Hristos, înainte de înălțarea Sa la cer. Apoi, arătarea dumnezeieștilor Daruri către popor, în momentul când preotul rostește cuvintele: „*Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor*“, însemnează cea din urmă arătare a Mântuitorului, făcută Apostolilor Săi după scularea Sa din morți. Transportarea și așezarea sfințelor pe sf. Proscomidier, simbolizează însăș înălțarea Sa la cer, iar ultima tămăiere a lor, ne amintește de Darul Duhului Sfânt pe care l-au primit sf. Apostoli prin înflare după minunata Sa înviere din morți.

Dar nu numai lucrările săvârșite de preot după împărțășirea credincioșilor, ci și cuvintele cu cari el însoțește aceste lucrări, au un tâlc deosebit în cuprinsul sf. noastre Liturghii. Așa de pildă, cuvintele tainice „*Înalță-te peste ceruri, Dumnezeule...*“ ne arată prin ele înșile că e vorba aci de un act care simbolizează însăș înălțarea Mântuitorului la cer. Iar continuarea acestora: „*Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor*“, ne aduce aminte de făgăduința făcută de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, că El va fi cu noi în toate zilele până la sfârșitul veacului (Mt. 28,20). La fel, și cântarea de mulțumire: „*Să se umple gurile noastre de lauda ta Doamne...*“ ne amintește de bucuria cu care sf. Apostoli s'au întors la Ierusalim după înălțare, pentru a aștepta aci împlinirea făgăduinței făcută lor, că le va trimite pe Duhul Sfânt.

Înțelegând deci în acest chip toate aceste cuvinte, ca și lucrările pe cari le însoțesc, să ne închinăm și noi în aceste momente Celui ce se înalță la Tatăl, pentru ca să ne gătească și nouă loc și să fim și noi acolo unde este El (In. 14, 2-3). Să-i cântăm din toată inima noastră cântarea de mulțumire:

„Să se umple gurile noastre de lauda Ta, Doamne...” și fiindcă ne aflăm aproape de sfârșitul sf. Liturghii, să ne pregătim de pe acum ca în pace și cu sufletul înseninat de vederea Tainei celei înfricoșate să pășim spre casele noastre.

Înainte de a săvârși această pășire preotul ne mai reține însă câteva momente în sf. lăcaș și ne îndeamnă din nou la obșteasca mulțumire pentru primirea sf. Taine, zicându-ne: „Drepți primind dumnezeieștile, sfintele, preacuratele, nemuritoarele, cereștile și de viață făcătoarele și înfricoșatele lui Hristos Taine, cu vrednicie să mulțumim Domnului”. La acest îndemn adaugă apoi cererea ca toți cei de față să petreacă o zi desăvârșită, sfântă, cu pace și fără de păcat, îndemnându-se unul pe altul ca să-și dea viața lui Hristos. Strângând în acest timp antimisul preotul face deasupra lui semnul sf. cruci cu Evanghelia și încheie toate aceste îndemnuri cu o preamărire la adresa sf. Treimi, zicând: „Că Tu ești sfințirea noastră și Ție mărire înălțăm: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor”.

După această preamărire, dumnezeiasca slujbă ajungând la sfârșitul ei, slujitorul ne îndeamnă: „Cu pace să ieșim”, iar cântăreții răspund împreună cu poporul: „Întru numele Domnului”. Slujitorul iese apoi în mijlocul bisericii și citește așa numita rugăciune a amvonului. Este o rugăciune care cuprinde în rezumat cele mai însemnate cereri ce s'au făcut în decursul sf. Liturghii. El cere ca Dumnezeu să măntuiască poporul Său și să binecuvinteze moștenirea Sa, să păziască plinirea Bisericii și să sfințiască pe cei ce iubesc podoaba casei Sale, să dăruiască pace lumii, bisericilor, preoților, regelui și la tot poporul Său. De încheiere el recunoaște smerit că „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogărând dela... Părintele luminilor”, căruia I se cuvine mărire, mulțumită și închinăciune: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

În semn de mulțumită pentru toate darurile ce le primește dela Dumnezeu, poporul cântă acum de trei ori, împreună cu cântăreții: „Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac”, iar preotul, intrând în altar, se îndreaptă spre Proscomidier și citește aci în taină o rugăciune în care cere ca Dumnezeu să umple de bucurie și de veselie inimile noastre totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Când poporul a terminat cântarea de mai sus, el vine din nou în ușile împărătești și împărtășește poporului ultima binecuvântare, zicând: „Binecuvântarea Domnului preste voi cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor”. După aceasta slujitorul sf. Liturghii aduce laudă și preamărire lui Hristos, Dumnezeu nostru, și se roagă de încheiere ca, pentru rugăciunile preacuratei Maicii Sale, ale sfinților măriștilor și întru tot lăudașilor Apostoli... și pentru ale

tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne măntuiască pe noi ca un bun și de oameni iubitor. Întreaga slujbă o încheie cu invocarea; „Pentru rugăciunile sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeu nostru, miluiește-ne pre noi”, la care poporul răspunde: „Amin”. Închide apoi ușile împărătești, trage perdeaua și ieșind în mijlocul bisericii împarte poporului anafora.

Împărțirea anaforei preotul o face întru amintirea vechilor agape, sau ospete ale dragostei, cari aveau locul în timpurile vechi îndată după terminarea sf. Liturghii. Aceste agape, la cari luau parte toți creștinii, indiferent de rang sau stare, se făceau de obicei din darurile aduse de credincioși, daruri cari mai rămăneau după ce s'au pregătit din ele cele necesare pentru săvârșirea sf. Liturghii. Din cauza neorânduielelor ce s'au ivit cu vremea la aceste agape, ele au fost desființate și ca o amintire a lor preotul împarte astăzi anafora, adică ceea ce a mai rămas din prescurile din cari au fost scoase părțile la sf. Proscomidie. O face acesta însă și pentru a da prilej celor ce n'au gustat din Trupul și Sângele Domnului, ca totuși să primească „pâinea sfințită” în locul Darurilor de cari nu s'au învrednicit. Sf. Simeon Tesalonicul, vorbind despre această însemnare a anaforei, scrie între altele: „Aceasta este pâinea sfințită adusă la Proscomidie, din care se scoate mijlocul și se slujește Liturghie. Aceasta mai apoi ca ceea ce este însemnată cu copia și a primit dumnezeieștile cuvinte se dă celor ce nu se împărtășesc Tainelor în locul Darurilor celor înfricoșate, adică a sfințelor Taine”¹⁾

Primind această pâine sfințită, credincioșii, cu sufletele pline de sfințenia Tainei mărețe la care au participat, se închină cu deosebită evlavie înaintea icoanei Mântuitorului Hristos, Cel ce s'a jertfit în chip nesângeros în sf. Liturghie, și se îndreaptă apoi spre casele lor. La fel și preotul, după ce a împărțit anafora, potrivește Sfintele ce au mai rămas în Potir, se desbracă de sfintele veștminte și mulțumind pentru slujba de care s'a învrednicit, iese din sf. Biserică cu cugetul curat și cu inima plină de mireasma înfricoșatei jertfe, la aducerea căreia el a avut un rost atât de însemnat. T.

Informațiuni

■ PREOȚIMEA ORTODOXĂ ROMÂNĂ din Capitală a ținut la sediul Societății Clerului „Ajutorul” din Bul. Carol 75, câteva ședințe în cari a discutat pe larg poziția Bisericii față de vremurile de azi.

Din aceste discuțiuni s'au rezumat următoarele:

1. Preoțimea română a Capitalei a luat act, cu bucurie, de *scrisoarea pastorală* către cler și poporul

1) Op. cit. p. 268.

drept credincios român al P. S. S. Patriarhul Nicodim.

2. Preoțimea ortodoxă din Capitală este categoric împotriva oricărei dictaturi. Ea înțelege să lupte pentru întronarea în țară a unui real spirit democratic și pentru stărpirea tuturor sentimentelor de ură, menținându-se între fiii țării principiile de iubire ale evangheliei lui Hristos.

3. Preoțimea ortodoxă română înțelege să facă să sporească tot mai mult spiritul de prietenie între țara noastră și puternicele state ale națiunilor aliate.

4. Se cuvine o luare de contact cât mai strâns între reprezentanții Bisericii noastre și cei ai Bisericii ortodoxe rusești.

5. Preoțimea ortodoxă română, conștientă că Biserica a luptat și în trecut pentru făurirea marilor destine și reforme umanitare și naționale, înțelege ca și de data aceasta să stea alături de poporul drept credincios al Sfintei noastre Biserici, ajutându-l și sfătuindu-l cu vorba și cu fapta.

6. În ceiace privește curățirea aparatului de stat, preoțimea dorește ca ea să se facă într'un spirit de dreptate, legalitate și omenie.

7. Se cere ca Biserica să devină cu adevărat apostolică, vie; deaceia preoțimea ortodoxă română să se orienteze spre o adâncire a misiunii evanghelice în popor; iar dinamismul Bisericii, dătător de har și lumină, să fie chezașia acelei păci durabile, pe care o dorește lumea cu atâta înfocare: *pax christiana*.

8. Preoțimea ortodoxă română din Capitală va continua activitatea misionară în spitale, fabrici, închisori, ateliere, etc.

9. *Operele sociale* fiind forma vizibilă de realizare a idealului creștin, vor alcătui de îndată obiectul nostru de preocupare.

10. Este de dorit ca *asistența socială* a Statului să se sprijine efectiv pe realul aport pe care îl poate da Biserica română.

11. *Opera culturală* obținută prin conferințe, sezători literare, reprezentări de filme cinematografice instructive, înființarea de biblioteci și căminuri la sate și mahalale, etc., însemnează un titlu de cinste pentru preoțimea noastră.

12. *Revendicări profesionale* :

a) Înălțurarea cumulului din slujbele bisericești;

b) Incredințarea oficiului parohial prin rotație, din 5 în 5 ani, la bisericile care au mai mulți preoți, începând cu aplicarea acestui principiu chiar de acum;

c) Reînființarea consistoriilor spirituale eparhiale și mitropolitane, ca instanțe de judecată a preoților;

d) Aplicarea principiilor democratice din statut și legea de organizare, în toate cazurile de alegere;

e) Aplicarea și în cler — ca și în învățământ — a șase gradajii de vechime la salariu și una de merit.

13. Menținerea mai departe a Bisericii în starea ei tradițională în cadrul instituțiilor salarizate de Stat.

14. Manifestarea preoțimii ort. române bucureștene în Societatea Clerului „Ajutorul“ nu este o mișcare politică, nu îndeamnă la aceasta, după cum nici nu oprește pe nimeni, ci este o *chemare de înfrățire la datorie* a tuturor elementelor din cler.

15. Până la stabilirea de către Sf. Sinod a unei norme de urmat, preoțimea ortodoxă română din Capitală înțelege — potrivit staturilor de totdeauna ale I. P. S. Patriarh și tuturor ierarhilor — să se abțină dela orice activitate politică militantă.

(Jurnalul)

Școala de Duminică

52. Program pentru Duminică 24 Decembrie 1944

1. *Rugăciune*: Hristoase, lumina cea adevărată... (Ceaslov pg. 19).

2. *Cântare comună*: O, ce veste minunată...

3—4. *Cetirea Evangheliei* (Matei 1, 1—25) și *Apostolului zilei* (Evrei 11, 9—10, 32—40) cu tâlcuire.

5. *Cântare comună*: Arătat-u-s'a darul... (70. Cânt. rel. pg. 6).

6. *Cetire din V. T.*: Răsplata lui David. (Cartea I Regi c. 18).

7. *Povește morale*: Zădărnicia avuției... (Eclesiastul c. 4).

8. *Intercalări*: (Poezii rel. etc.)

9. *Cântare comună*: În Iordan botezându-Te Tu, Doamne... (70. Cânt. rel. pg. 5).

10. *Rugăciune*: Stăpâne, atotputernice și necuprinsă . . . (Vezi Nr. din 3 Dec.)

*

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1/1943). A.

Nr. 4202—1944.

Comunicat

Luptele grele din 5 Octomvrie crt. duse pentru recuparea orașului Turda, au pricinuit bisericii monumentale de acolo mari și serioase stricăciuni, mai ales la cupola principală, care, primind 5 proiectile grele — amenință cu surparea.

Lucrările de reparații sunt urgente, iar starea parohiei, cu credincioși sărăciți și cu casele avariate, modestă. Apelând la simțul milei a credincioșilor din Eparhie, invităm parohiile mai înstărite să trimită obolul lor de urgență, pe adresa epitropiei parohiale din Turda.

Arad, la 11 Decembrie 1944.

† ANDREI

Episcop.

Sava Tr. Seculin

consilier, referent eparhial.